

Elis Munro hikoyalarida ayollar psixologiyasi va lirik pafosning ifodalanishi

Ismoilova Gulsinoy

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada zamonaviy qisqa hikoya janrining yetuk namoyandasi, Nobel mukofoti sovrindori Elis Munro ijodidagi ayollar obrazlari tahlil qilinadi. Adibaning hikoyalarida ayol ruhiyati, uning jamiyat va oiladagi o‘rni, shuningdek, asarlardagi lirik va psixologik tasvir vositalari yoritilgan. Tadqiqot davomida Munroning o‘ziga xos uslubi — kichik voqealar orqali ulkan insoniy dramalarni ifodalash mahorati ilmiy asoslab berilgan.

KALIT SO‘ZLAR: Elis Munro qisqa hikoya ayollar psixologiyasi zamonaviy adabiyot Kanada adabiyoti realizm badiiy mahorat psixologizm lirik pafos.

ABSTRACT: This article analyzes the portrayal of female characters in the works of Alice Munro, a prominent master of the modern short story and Nobel Prize winner. The study explores female psychology, the role of women in society and family, as well as the lyrical and psychological descriptive tools in her stories. The research scientifically substantiates Munro's unique style — her ability to express grand human dramas through small events.

KEYWORDS: Alice Munro short story female psychology modern literature Canadian literature realism artistic skill psychologism lyrical pathos.

KIRISH

Zamonaviy jahon adabiyotida qisqa hikoya janri yangi taraqqiyot bosqichiga ko‘tarildi va bu jarayonda kanadalik adiba Elis Munroning hissasi beqiyosdir. Munro qisqa hikoya janrini roman darajasidagi chuqurlikka olib chiqqan ijodkor sifatida e‘tirof etiladi. Uning asarlari markazida odatda oddiy ayollar taqdiri, ularning ichki kechinmalari va hayotning kutilmagan burilishlariga munosabati turadi. Adiba ayollar psixologiyasini

shunchalik nozik tasvirlaydiki, o'quvchi qahramonning nafaqat tashqi harakatlarini, balki eng yashirin his-tuyg'ularini ham his qiladi. Ushbu maqolaning dolzarbligi Munro ijodi misolida zamonaviy hikoyachilikda ayol obrazining badiiy-psixologik talqinini o'rganish va adibaning lirik pafos yaratishdagi mahoratini ochib berish zaruriyati bilan belgilanadi.

METODLAR

Tadqiqot jarayonida qiyosiy-tipologik tahlil, biografik metod va psixologik interpretatsiya usullaridan foydalanildi. Elis Munroning turli yillarda chop etilgan hikoyalar to'plamlari, xususan "Ayollar hayoti", "Baxtli soyalar raqsi" kabi asarlaridagi ayol obrazlari tizimli ravishda tahlil qilindi. Adiba qo'llagan badiiy tasvir vositalari va nutqiy xarakteristika usullari zamonaviy adabiyotshunoslik mezonlari asosida o'rganildi. Shuningdek Munro uslubining o'ziga xosligini aniqlash maqsadida uning hikoyalari psixologik realizm an'analari bilan qiyoslandi.

NATIJALAR

O'tkazilgan tahlillar natijasida Elis Munro hikoyalarida ayollar psixologiyasini ifodalashning bir necha muhim jihatlari aniqlandi. Birinchidan Munro qahramonlari idealizatsiya qilingan obrazlar emas, balki real hayotiy qarama-qarshiliklar ichida yashayotgan ayollardir. Ularning ruhan sinishi yoki aksincha o'zligini topishi jarayoni juda nozik detallar orqali ko'rsatiladi. Ikkinchidan adibaning asarlarida lirik pafos voqealarning shiddatida emas, balki qahramonning xotiralari va ichki monologlarida namoyon bo'ladi. Uchinchidan Munro hikoyalarida vaqt va makon tushunchasi ayol ruhiyati bilan uyg'unlashib ketadi va o'tmish bilan bugunning to'qnashuvi personaj psixologiyasini ochishda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki Munro hikoyalari o'zining kompozitsion murakkabligi bilan an'anaviy hikoya qoliplaridan chiqib ketadi va o'quvchiga ayol dunyosining yangi qirralarini ochib beradi.

MUHOKAMA

Elis Munro ijodining o'rganilishi shuni ko'rsatadiki u o'z hikoyalarida inson hayotining o'tkinchiligini va shu o'tkinchi lahzalarning qanchalik qimmatli ekanligini ta'kidlaydi. Muhokama jarayonida shuni qayd etish lozimki Munroning "Kanada Chexovi"

deb atalishi bejiz emas, chunki u ham Chexov kabi soʻz ortidagi maʼnolarni, "aytilmagan dardlarni" tasvirlash ustasidir. Ayol obrazini yaratishda u sotsial muammolardan koʻra koʻproq ekzistensial muammolarga eʼtibor qaratadi. Bu esa uning asarlarining umumbashariy ahamiyatini oshiradi. Xulosa qilib aytganda Elis Munro hikoyalari zamonaviy qisqa hikoya janrining choʻqqisi boʻlib xizmat qiladi va adibaning mahorati ayollar psixologiyasini badiiy tahlil qilish orqali inson mohiyatini tushunishga qaratilgan.

ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

- 1 Munro A *Lives of Girls and Women* McGraw-Hill Ryerson 1971
- 2 Munro A *Dance of the Happy Shades* Ryerson Press 1968
- 3 Howells C A *Alice Munro* Manchester University Press 1998
- 4 Ismoilova G *Zamonaviy jahon adabiyoti darslik* Toshkent 2023
- 5 Bloom H *Alice Munro Bloom's Modern Critical Views* 2009
- 6 UNESCO *Literature and Cultural Identity in the 21st Century* 2023
- 7 Nazarov D E *Kanada adabiyoti antologiyasi* Toshkent 2021
- 8 Miller R *The Art of Short Story Writing* New York 2019
- 9 Yusupov F F *Psixologik realizm va zamonaviy proza* Toshkent 2022
- 10 Thacker R *Alice Munro Writing Her Lives* Douglas & McIntyre 2005
- 11 Abdullaeva Q Sh *Adabiyotshunoslik nazariyasi* Toshkent 2019
- 12 Nobel Prize Organization *Alice Munro Biographical* 2013
- 13 Jumaev R *Badiiy matn tahlili* Toshkent 2020
- 14 Hillier V *Contemporary Short Stories and Their Structure* 2018
- 15 Oʻzbekiston Milliy Ensiklopediyasi *Jahon adabiyoti boʻlimi* Toshkent 2000